

PAŁÓWA

Brygida Helbig,

Wydawnictwo b 1, Gdańsk 2000

W „Pałowie” palowanie ma dwa znaczenia: jako zagłuszanie, ogłuszanie, tresowanie i jako walnięcie „jak pałką w głowę”, ośnienie, że wszystko było „na pałę” – najgorszy stopień.

Lekcja dotyczy zaś życia i podstawowych jego wartości: mądrości i miłości.

Tworzą one dialog, który toczy – niczym batalię – dorosła kobieta ze sobą jako nastolatką.

Książka Brygidy Helbig przypomina „Absolutną amnezję” Izabeli Filipiak.

Podobne są tu motywy, zbiegi okoliczności i światopogląd auterek – czyli feminizm. Obie pisarki urodziły się na początku lat sześćdziesiątych.

Studiowały polonistykę na Pomorzu i zetknęły się z charyzmatyczną profesor Marią Janion. Około 1986 roku wyemigrowały – Filipiak do Ameryki, Helbig do Niemiec. Dziesięć lat później Filipiak wróciła do Polski, autorka „Pałowy” została za granicą.

Ich powieści powstały w połowie lat dziewięćdziesiątych. Autentycznym pre-tekstem opowieści Helbig jest odnaleziony po latach pamiętnik, który pisała jako nastolatka (dowodem jest zeskanowana okładka starego zeszytu).

Obie książki to powieści inicjacyjne, w których indywidualne doświadczenia młodych bohaterek odnoszą się do przeżyć zbiorowych. Prezentują wspólny wielu kobietom los, jaki im narzuca kultura patriarcalna, jej system wychowania. W „Absolutnej amnezji” męski model edukacji, oparty na przemocy władzy, polega na wpojeniu dzieciom jedyne go słusznego wzoru postępowania, a wszystko inne ma zostać zapomniane.

U Helbig krytyka kultury dotyczy... uczuć, a właściwie relacji męsko-damskich. Jest to melodramat ujęty w ramy greckiej tragedii. U Filipiak tragedia ta pokazuje konflikt patriarchy z matriarchatem.

W „Pałowie” akcenty zostały przesunięte. Za przemoc systemu odpowiada Wielka Matka – Kultura. To ona tworzy takie postaci jak Ania z Zielonego Wzgórza, ucząc chłopców „polowania”, a dziewczynki „wzdychania”. Kultura jako „źródło tragedii” rozdaje role do zagrania. Mężczyźnie pozwala porzucać, zaś kobiecie zaleca płakać.

W tym dialogu-batalii nastolatka nie dostrzega tego, co widzi dojrzała kobieta. Ale kobieta, jeśli chce decydować o swoim szczęściu, musi poświęcić naiwność i niewinność. Musi zażądać swoich praw do życia, do siebie samej, także do mężczyzn.

